

ŽIVLJENJE KRATKO, LIFE SHORT, GEODET DOLG RYTKÖNEN LONG

Joc Triglav

Naslov: Na lovu za spomini

Avtor: Arto Paasilinna

Naslov izvirnika: Elämä lyhyt, Rytkönen pitkä

Izid izvirnika: Werner Söderström Ltd., Helsinki, Finska, 1991

Prevod: Jelka Ovaska

Založba: Mladinska knjiga, Ljubljana, 2014

ISBN: 978-961-01-3072-7

Ob izidu te številke Geodetskega vestnika se je sicer poletje po koledarju ravno poslovilo, s kratkim opisom ene od knjig mojega poletnega branja pa vam bom mogoče slovo od poletja vsaj malo olajšal.

Govorim o romanu Na lovu za spomini, že desetem v slovenščino prevedenem delu finskega pisatelja Arta Paasilinne, ki je zaradi hudomušnega načina opisovanja zgod in nezgod svojih literarnih junakov zelo priljubljen med slovenskimi bralci. Naslov romana v finskem jeziku je *Elämä lyhyt, Rytkönen pitkä*, kar v dobesednem prevodu pomeni *Življenje kratko, Rytkönen dolg*. Paasilinna se je v naslovu poigral z latinskim rekom *Ars longa, vita brevis*, ki izvira iz prvih dveh vrstic Aforizmov antičnega grškega zdravnika

in »očeta medicine« Hipokrata in ki po najpreprostejši razlagi pomeni, da naša življenjska doba omejuje vse, kar lahko v življenju dosežemo.

Glavna junaka tokratne zgodbe sta upokojeni državni geodetski svetnik in nekdanji tankist Taavetti Rytkönen ter taksist Seppo Sorjonen, ki se po naključju in na nenavaden način spoznata ter se potem družno odpravita na lov za spomini in neverjetnimi dogodivščinami po finskem podeželju. Dejstvo, da je glavna oseba romana žilavi geodet jekleno sivih las in razbrazdanega obraza, postavlja le ohlapen okvir zgodbe, na katerega pisatelj večje pripenja drobce geodetske prakse, ki jih sprti jemlje iz hudo opešanega spomina državnega geodetskega svetnika Rytkönen. Ta namreč boleha za delno izgubo spomina, ki se s potekom zgodbe sicer stopnjuje, vendar ostaja junakova zemljemerska bit kljub vsemu dovolj trdna, da se drobci opisov zemljemstva na Finskem obdržijo v pripovedi prav do zadnje strani knjige.

Zgodba nam tako razkriva, da ima geodet Rytkönen za seboj zanimivo in pestro življenje, iz katerega se dokaj živo spominja starih časov, še najbolj najstarejših časov. Tako v uvodnem delu zgodbe ob čudovitem razgledu na pokrajino z vrha granitnega stolpa od geodeta Rytkönen izvemo, da je merjenje take pokrajine in vrisovanje na zemljevid čudovito opravilo, še posebej za mladega geodeta. Geodeti po duši se boste s tem nespornim dejstvom zagotovo strinjali in pri tem v spominu z lastno odejo pozabe zlahka prekrili vse morebitne tegobe geodetskega terenskega in kartografskega dela.

Rytkönen vmes pobrska po spominu iz leta 1945, ko je v Kareliji skupaj z drugimi finskimi in ruskimi zemljemerci določal novo državno mejo Finske z Rusijo z izsekavanjem trase prek zaraščenih gozdov. Delo je bilo zahtevno in težavno, a geodeti ne bi bili geodeti, če ga ne bi popestrili z burnimi praznovanji z neznanskimi količinami vodke. To so bili časi neposredno po drugi svetovni vojni, ko se je svet po vsej Evropi še bolj divje vrtel.

V nadaljevanju zgodbe se izkaže, da v gostiščih finskega podeželja državnega geodetskega svetnika Rytkönen dobro poznajo, saj je tam dolga leta izvajal geodetske meritve ter spotoma mnogokrat poskrbel za odlično zabavo osebja in gostov. Naučil jih je recimo, kako se speče biftek na tradicionalni način francoskih geografov ali na žaru, tako da bo na površini vidna sled tankovske gosnice, in še marsikaj. Ob tem mimogrede izvemo, da je v osemnajstem stoletju na Laponsko prispela skupina francoskih znanstvenikov merit sploščenost zemeljske oble (op. p.: francoska geodetska odprava iz leta 1736 pod vodstvom Maupertuisa za izmero dolžine stopinje meridianskega loka na Laponskem). Geodet Rytkönen je zato na poseben način pripravljen bifeke poimenoval po njih.

Rytkönen je bil med aktivnim službovanjem tudi predsednik finskih geodetskih inženirjev, ki so se redno dobivali na letnih srečanjih, ko so iz vse Finske prišli geodeti s svojimi ženami in bučno praznovali. Ob tem podatku se lahko geodeti spomnimo svojih srečanj na tradicionalnih geodetskih dnevih in srečanjih geodetskih društev ter v mislih podoživimo lepe in vesele trenutke skupnih druženj.

V zgodbi se Rytkönen predstavi tudi mladi mož, ki mu je po videzu zelo podoben in za katerega se kljub Rytkönenovim začetnim dvomom izkaže, da je njegov nezakonski sin, po poklicu prav tako geodet. Očetu obudi spomine na petdeseta leta, ko sta v Nemčiji za finsko geodetsko upravo nabavljala optične teodolite in drugo zemljemersko opremo. Nabavo sta »podprla« s finskimi šunkami, del plačila pa sta zaradi pomanjkanja tuje valute poravnala tudi z nekaj savnami za nemške poslovneže. Nemci so jima razkazali novo tovarno instrumentov in ju gostili z obilnimi večerjami, po katerih so pogosto obležali

pod mizami. Starejši geodeti v spominih iz časov nekdanje države zagotovo lahko najdemo primerljive zgodbe o zdravi iznajdljivosti pri nabavi sodobne geodetske merske opreme v tujini, ki so bile včasih prav na meji verjetnega.

Že na začetku zgodbe se Rytkönen pojavi na izhodu iz banke z debelim šopom tisočakov v prsnem žepu. Pozneje od sina izvemo, da je oče premožen in da je bil vedno zraven, ko so se prodajala donosna zemljišča. Zemljemerci so dobro znali napovedati, katere parcele bodo pridobile vrednost, in Rytkönen je bil pri kupčijah s preprodajo zemljišč zelo spreten, ne da bi pri tem kršil zakone. To so bili še časi kratke in jasne zakonodaje, danes pa ob časovno in vsebinsko nepreglednem prepletu zakonodajne goščave včasih kršiš zakone tudi, če si prepričan, da jih v celoti upoštevaš. Glede vrednosti nepremičnin pa geodeti po bridkih izkušnjah iz zadnjih let tako ali tako še sami sebi ne verjamemo.

Pomembno mesto v zgodbi ima tudi primer kmeta, Rytkönenovega starega vojnega tankovskega tovariša, ki s srčno in strokovno pomočjo Rytkönenova radikalno, zelo temeljito in do zadnje podrobnosti premišljeno ukrepa proti nesmiselni finski in evropski kmetijski politiki. Zgodba je sicer iz leta 1991, vendar jo lahko brez težav preslikamo v sodobni čas tudi v naši deželi.

Naj povem še, da se upokojeni državni geodetski svetnik Rytkönen s svojo družčino spoprijatelji z albanskim arhitektom in bosanskim kuharjem, s katerima se po moško odlično ujamejo in ki dasta zgodbi dobrodušno balkansko noto. Rytkönen v albanskem kolegu najde navdušenega učenca teorije in tehnik zemljemerstva, balkanska kolega pa se izkažeta z izvrstnimi kuharskimi sposobnostmi. Z džuvečem, prvovrstnimi klobasami, ražnjiči in drugimi balkanskimi specialitetami ter z dobro mero žlahtne kapljice možje v naravi uživajo, spotoma pa enako prijazno poskrbijo za francosko skupino hudo podhranjenih vegetarijanskih tečajnic preživetja v naravi, ki se jim po nekajdnevni kuri zdravlilnega krepkega džuveča na hercegovski način po starem samostanskem receptu vrne sijaj v upadla lica.

Zgodba tako z našimi junaki vseskozi vijuga sem in tja med zanimivimi dogodivščinami, a vsega vam o vsebini knjige seveda ne morem in ne smem izdati. Za vabo bralcu sem nanizal le nekaj geodetskih namigov, preprosto in tekoče povedana zgodba pa je veliko širša. Če vas zanima kaj več, boste morali po knjigo v knjigarno ali knjižnico. Tisti, ki imate raje gibljive slike, pa si mogoče lahko pomagata s filmom, ki je bil po romanu posnet leta 1996. V njem nastopajo številni znani finski igralci. Meni je zgodba v knjigi polepšala poletje, vam pa mogoče lahko polepša jesen J.

Dr. Joc Triglav, univ. dipl. inž. geod.

*Območna geodetska uprava Murska Sobota, Slomškova ulica 19, SI-9000 Murska Sobota
e-naslov: joc.triglav@gov.si*